

XX Udako Euskal Unibertsitatea

Euskal Unibertsitate berriaren bidean

Bihar hasiko den UEUko ikastaroetan gai hau aztertuko duen mintegia egingo da

Udako Euskal Unibertsitateak hogeit hamar urte beteko ditu aurten. 1973. urteko udan eman zitzaion hasiera Donibane Lohizunen, eta urte batzuetan Ipar Euskal Herria kokaleku izan ondoren, Iruñera pasatzea erabaki zen. Gaur egun UEUren barnean garrantzi handiko eztabaida ari da garatzen: Euskal Unibertsitatea posible egiteko bete beharreko pausuak, hain zuzen ere.

BILBO

Bihar Iruñean hasiko diren ikastaroetan mintegi bat prestatu du UEUK gai honi buruz. Euskal Unibertsitateari buruzko eztabaida duela bi urte sortu zen Iruñeko ikastaro batean. Nahiz eta UEUren sorreratik «unibertsitate euskaldun» baten beharra eta hau lortzeko bideak jorratu behar zirela azpimarratu, 1990eko uztailan UEUko kide talde bat eskakizun hau berriro berpiztearen alde agertu zen.

Jexus Mari Zalakain UEUko kide eta irakasleak EGUNKARIARI azaldu dionez, «duela bi urte konturatu ginen UEU nahiko geldirik zegoela, eta ekimen akademizista bihurtzen ari zela. Ikusten zen jendearen partehartzeak ez zuela gora egiten, eta UEUren betidaniko helburuak berrikustea beharrezkotzat jo zen».

Honekin batera, «benetako Euskal Unibertsitate» baten diseinua egitea planteatu zen. UEUK diseinu hori egiteko konpromezua hartu zuen, nahiz eta erakunde gisa etorkizuneko unibertsitate horren itxura eta egitura ez erabaki. Zalakainek adierazi digunez, «UEUko batzarrak diseinu hori egiteko beharra onartu zuen, baina hori nola garatu aztertzerakoan irizpide oso ezberdinak egon ziren jendearen artean».

1990-EAN PIZTUTAKO EZTABAIDA

Hala ere, orain dela bi urte pausu garrantzitsua eman zen Euskal Unibertsitate lortzeko helburuan. Gai honetan lan egiteko eta bilerak egiteko konpromezua hartu zuen batzarrak. Zalakainen iritziz, «azken urteetan UEUK EHUKo uda ikastaroa zirudien, euskaraz, eta hau ez zen jatorrizko ideia».

1990eko uda ikastaroan planteatu zena finkatu egin zen 1991ko apirilaren 30ean Donostian egindako batzar batean. Bertan bi ideia nagusi onartu ziren:

1977an Iruñeko Larraóna ikastetxera pasatu zen UEU.

batetik, gaur egungo unibertsitate ofizialak, eta bereziki EHUK, ez dutela osatzen Euskal Unibertsitatea, eta hortik ez dela inoiz sortuko benetako eskola euskalduna. Bestetik, Udako Euskal Unibertsitatea ez dela EHUKen alternatiba.

Bi ideia hauek onestearekin batera, UEUko batzarrak unibertsitate berria lortzeko 'planifikazio eta diseinu batzordea' eratzea erabaki zuen. Batzorde honen bozeramalea den Zalakainek agertu duenez, «EHUKen barnean euskal adarrak bultzatuz joan dira azken urteetan, baina horrek ez du esan nahi unibertsitate euskaldun bat denik». Bere ustez, «Euskal Unibertsitate berriaren

hazia» UEUn egon daiteke, baina beste sektore euskaltzale-guztien partehartzea beharrezkoa izan beharko da.

Kepa Altonaga UEUko zuzendariak ere Euskal Unibertsitatea eratzeke beharra ikusten du. Berak esan duenez, «garbi dago euskaltzale asko ez dagoela gaur egungo unibertsitate sistemarekin ados, eta denok ikusten dugu berria den zerbait eratzeke beharra».

Hala ere Altonagak ez du ikusten epe laburrean euskal unibertsitate bat egiterik dagoenik. Bere ustez, «orain da diseinua egiteko ordua, baina gaur egun gizarte euskaldunak ez dauka pausu hori emateko ahalbiderik».

Unibertsitate bilakatu ziren Baionako udako Kultur Asteak

M.L. / BILBO

Udako Euskal Unibertsitatearen jatorria 70eko hamarkada hasieran Baionan egiten ziren Kultur Asteak izeneko ihardunaldietan dago. 1970etik 1973ra arte burutu ziren kultur aste hauetan euskal kultura eta gizartea aztertzen ziren, eta honen atzetik, besteak beste, Jean Haritxelhar eta Piarres Xarriton euskaltzainak zeuden.

Baina ekintza hauek nahikoak ez ote ziren eritzirik, Karlos Santamaria euskal matematikari eta pentsalariak Baionako Kultur Astea Udako Unibertsitate bilakatzea proposatu zuen Katalunian egiten zen 'Universitat d'Estiu' eredutzat harturik, eta lortu egin zuen helburua.

Hasiera batean UEUren egitura eta helburuak oso finkatuak ez bazeuden ere, gutxika gutxika

sendotzea eta horiek argitzea lortu zen. Sailak banatuz joan ziren, eta denbora pasa ahala gutxienezko espezializazio maila bat izatera pasa zen UEU.

1975. urtean Udako Euskal Unibertsitateak garrantzi handiko manifestu bat onartu zuen. Honek esaten zuenez, UEUK euskal unibertsitate baten beharra aldarrikatzen zuen. Unibertsitate honek izaera nazionala, herrikoia eta euskalduna izan beharko luke.

IPARRALDETIK HEGOALDERA 1977AN

Lehen garai hau 1977an amaitu zen UEUko ikastaroak Hego Euskal Herriara pasatu zirenean. Erabaki hau hartzerakoan arrazoi askok izan zuten eragina. Alde batetik, ikusten zen partaideen zatirik handienak Hegoaldean zuela jatorria, eta, bestetik, Hego Euskal He-

Altonagaren iritziz euskal unibertsitatea egiteko oinarriak finkatu behar dira lehenengo, eta geroxeago «guztion eskakizun bat lortzea posible izango da».

IDEIAK GIZARTERA ERAMAN

Iazko ikastaroetan beste erabaki garrantzitsu bat hartu zuen UEUko batzarrak. Honen bidez, euskal unibertsitatearen aldeko lehia sektore euskaltzale guztiona dela esaten zen. Hau dela eta, aurtengo ikastaroetan egingo den mintegiaren barne 'Unibertsitate euskalduna eta euskararen aldeko taldeak' deituriko mintzaldia prestatu dute.

Nahiz eta UEU talde eragilea izan, batzarrak unibertsitate

euskalduna gizarte osoaren premia dela uste du, eta horregatik bildu ditu Iruñean euskararen alde borrokatzen duten hainbat talde. Ekintza honen bitartez, gaia gizarteratzeko lehen pausua eman ahal izango da.

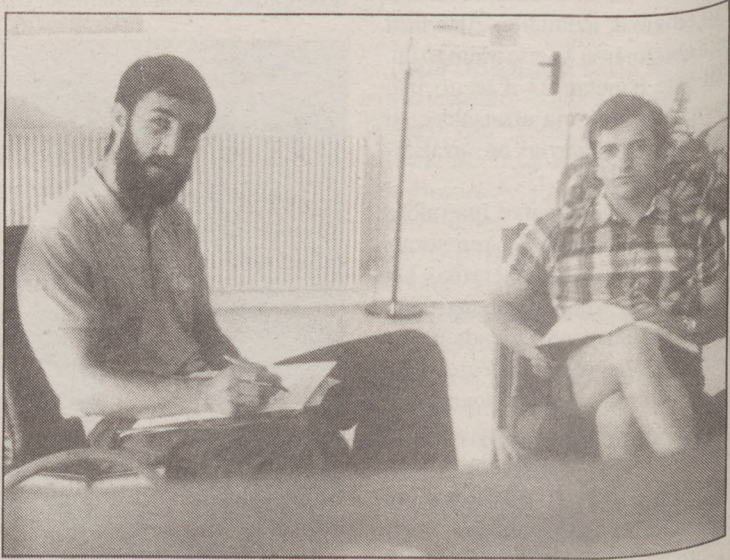
Euskal Unibertsitatearen diseinua eta planifikazioa egin behar dela UEUko kide guztien buruan badago ere, ez dago horrelako adostasunik hori nola eratu behar den aztertzeke tenorean. Azken bileretan unibertsitate egitura ezberdinak plazaratzen direla ikusi ahal izan da, baina garbi gelditu da gaur egungo unibertsitate eskaintzak ez duela asetzen euskaldunen nahia.

UEU SENDOTZEKO BATZORDEA

Iaz Iruñean egin ziren ikastaroetan, unibertsitate euskaldunaren aldeko pausuak eman behar zirela erabakitzeaz gain, UEUK bide horretan izan behar duen eginkizuna sendotzearen alde agertu zen batzarrak, eta hau lortzeko batzorde bat eratzeke beharra aipatu zen.

Jexus Mari Zalakainek adierazi digunez, «UEUn gizartearen arazoak erakutsi behar dira. Akademizismoa leuntzen badugu eta hastapenetako helburuak ondo finkatuak baditugu, UEUren garrantzia oso handia izan daiteke».

Bide honetan ere, Udako Euskal Unibertsitateak orain arte bezain autonomo segitzearen alde agertu zen batzarrak. Azken urteetan UEU eta EHUKen arteko harremanak izan dira, baina ez da inoiz akordioirik iritsi.

Lehen edizioak Ipar Euskal Herrian izan ziren.

rian zegoela euskal kulturaren indarririk handiena.

1977tik aurrera Iruñean egin dira udako ikastaroak, baina hauek Hegoaldean eramateak Ipar Euskal Herriarako ekarri zuen kaltea dela eta, ikastaro paralelo batzuk antolatzen hasi ziren Baionan 1985. urtean. Ihardunaldi berri hauen bitartez posible izan da Iparraldeak bizi duen

egoera bereziaz eztabaidatzea eta mintzatzea. Euskal Unibertsitatearen beharra lortzeko bidean UEU irakaskuntza euskaraz bultzatzearen alde agertu da, batez ere goi mailetan. UEUK bere manifestuan adierazi duenez, «Euskal Unibertsitatea lortzeko bidean asko ibili behar da oraindik, eta UEUK bide horretan zereginik eta zeresanik izango ditu».